

מחווון באזרחות

נוסח רבעי

9-10 שנות לימוד

תשפה

בהצלחה!!!

פרק ראשון

(15 נקודות לכל שאלה)

ענה על 2 מתוך השאלות 1- 5

1. קרא את הקטע שלפניך וענה על השאלות שאחריו

באחת ממדינות אפריקה פרצה מלחמת אזרחים שנמשכה לאורך שנים רבות. שנות המלחמה הארוכות הביאו להתפטרות הממשלה ולפיזור בית הנבחרים, בלי שתהיה אפשרות לערוך בחירות חדשות. כיום יש במדינה זו אי-סדר מוחלט, וכל אחד עושה כרצונו.

א. הקף בעיגול את התנאי לקיומה של מדינה ריבונית שאיננו מתקיים במדינה זו.
(5 נקודות)

• שלטון

• טריטוריה

• ריבונות

• אוכלוסייה

ב. הצג את המושג (הגדרה או פירוש המושג) שהקפת בעיגול .
(5 נקודות)

גוף המנהל את ענייני המדינה ושולט באמצעות מוסדותיו: חקיקה, שיפוט וביצוע.

ג. העתק מתוך הטקסט, את המשפט המדגים את המושג שהקפת בסעיף א'.
(5 נקודות)

”שנות המלחמה הארוכות הביאו להתפטרות הממשלה ולפיזור בית הנבחרים, בלי שתהיה אפשרות לערוך בחירות חדשות.”

2. קרא את הקטע שלפניך וענה על השאלות שאחריו

חוק האזרחות של מדינה מסוימת נקבע שהאזרחות תישלל מאזרח שעזב את המדינה לתקופה מסוימת, אך הוא יוכל לקבל אותה בחזרה בתנאי שיעבור בהצלחה מבחן בשפת המדינה, בהיסטוריה שלה ובתרבותה. מכיוון שאדם שיודע את שפת המדינה ובקיא בתרבותה, יוכל להשתלב בחברה בקלות רבה יותר.

א. הקף בעיגול את סוג הלאומיות שבא לידי ביטוי בחוק האזרחות של המדינה.
לאומיות אתנית / לאומיות פוליטית (5 נקודות)

ב. הצג את המושג (הגדרה או פירוש המושג) שהקפת בעיגול .
(5 נקודות)

- **השאיפה המשותפת לבני לאום לשלטון עצמי במסגרת של מדינה**
- **מבוססת על יסודות משותפים של היסטוריה, שפה, ולפעמים גם דת, מוצא תרבות.**

ג. **העתק מתוך הטקסט, את המשפט המדגים את המושג שהקפת בסעיף א'.** (5 נקודות)
"יעבור בהצלחה מבחן בשפת המדינה, בהיסטוריה שלה ובתרבותה. מכיוון שאדם שיודע את שפת המדינה ובקיא בתרבותה, יוכל להשתלב בחברה"

3. **קרא את הקטע שלפניך וענה על השאלות שאחריו**
 מדינת ישראל מחייבת את יצרני הסיגריות להצמיד תווית אזהרה למוצרים שהם משווקים. באזהרה עליהם לכלול פירוט של הנזקים העלולים להיגרם למעשן ולמי שנמצא בסביבתו. המדינה מעוניינת לצמצם את העישון, ולהביא לידיעת כל אדם מהו הסיכון הכרוך בעישון כדי שיוכל להחליט על פי שיקול דעתו אם לעשן או לא. יצרני הסיגריות שלא יפעלו על פי הכללים המחייבים ייענשו, ויוטלו עליהם קנסות כבדים.

א. **העיקרון הדמוקרטי שעל פיו צריכים לפעול יצרני הסיגריות הוא :** (5 נקודות)

- **עקרון שלטון העם**
- **עקרון שלטון החוק**
- **עקרון הכרעת הרוב**
- **עקרון הגבלת השלטון**

ב. **הצג את המושג (הגדרה או פירוש המושג) שהקפת בעיגול .** (5 נקודות)

חובת הציות לחוק חלה על כולם / האזרחים ורשויות השלטון כפופים לחוק/ קיימת מערכת חוקים אחת שכולם חייבים לציית לה

ג. **העתק מתוך הטקסט, את המשפט המדגים את המושג שהקפת בסעיף א'.** (5 נקודות)

" יצרני הסיגריות שלא יפעלו על פי הכללים המחייבים ייענשו, ויוטלו עליהם קנסות כבדים."

4. קרא את הקטע שלפניך וענה על השאלות שאחריו

אדם שנתבע בבית משפט ביקש לפסול את השופט הדן בעניינו, כיוון שהשופט הוא קרוב משפחה של הצד שתובע אותו לדין.

א. הקף בעיגול את **הזכות** שעליה מתבסס התובע בבקשתו. (5 נקודות)

- הזכות לחיים ובטחון
- הזכות לחופש הביטוי
- הזכות להליך הוגן
- הזכות לשוויון

ב. **הצג** את המושג (הגדרה או פירוש המושג) שהקפת בעיגול. (5 נקודות)

- אדם חף מפשע עד שלא הוכחה אשמתו/ אדם זכאי כל עוד לא הורשע בדין
 - כל אדם זכאי למשפט הוגן ופומבי – (יש לציין 2 דוגמאות) - ייצוג ע"י עו"ד, שופטים בלתי תלויים, ענישה בהתאם לחוק בלבד, זכאי לדעת במה הוא נאשם ולראות את הראיות נגדו, זכאי לערער לערכאה גבוהה יותר
- ג. העתק מתוך הטקסט, את המשפט המדגים את המושג שהקפת בסעיף א'. (5 נקודות)
- "השופט הוא קרוב משפחה של הצד שתובע אותו לדין."

5. קרא את הקטע שלפניך וענה על השאלות שאחריו

עיריית חיפה החליטה לערוך תחרות סרטים העוסקים באיכות הסביבה. במסגרת תחרות זו, היא תעניק לתלמידים פרס על הפקת הסרט הטוב ביותר בנושא זה. השם שנבחר לתחרות היה "האוסקר הירוק".

לאקדמיה האמריקנית לקולנוע נודע עניין זה, והיא פנתה לעיריית חיפה בדרישה שלא להשתמש בשם "אוסקר" בטענה ששם זה הוא סימן רשום וסמל מסחרי שלה. העירייה קיבלה את הדרישה והחליטה לשנות את שם התחרות.

א. הקף בעיגול את **הזכות** שעליה ביקשה להגן האקדמיה האמריקנית לקולנוע. (3 נקודות)

- הזכות לכבוד
- הזכות לשוויון
- הזכות לקניין
- הזכות לחופש התנועה

ב. הצג את המושג (הגדרה או פירוש המושג) שהקפת בעיגול. (5 נקודות)

- לכל אדם הזכות להחזיק ברכוש/ בדבר שיש לו ערך כלכלי ולעשות בו כרצונו ללא התערבותם של אחרים.
- אין לפגוע בקניינו של אדם
- יש קניין חומרי וקניין רוחני.

ג. העתק מתוך הטקסט, את המשפט המדגים את המושג שהקפת בסעיף א'. (5 נקודות)

”לא להשתמש בשם ”אוסקר” בטענה ששם זה הוא סימן רשום וסמל מסחרי שלה.”

פרק שני - מדינת ישראל מדינה יהודית

ענה על ארבע מהשאלות 6-11. (20 נקודות)

לפניכם ציטוטים מתוך מגילת העצמאות.

עליכם להקיף בעיגול ליד כל משפט, האם הוא משקף את היות המדינה בעלת אופי יהודי או דמוקרטי:

6. ” תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה ” (5 נקודות)

א. מדינה דמוקרטית

ב. מדינה יהודית

7. ” תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות ” (5 נקודות)

א. מדינה דמוקרטית

ב. מדינה יהודית

חוקי המדינה – ביטוי למדינה יהודית:

8. שמואל נולד לאימא יהודייה ולאבא אוקראיני. שמואל מאמין כי לעם ישראל שייכת ארץ ישראל, אך שמואל הוא אתאיסט (אינו מאמין בה). למרות זאת, הוא מעוניין להגיע לישראל ולחיות בה יחד עם אשתו אנה, שגם היא אתאיסטית.

בשם איזה חוק שמואל ואשתו יכולים לעלות לארץ ישראל ? (5 נקודות)

א. חוק בתי דין רבני

ב. חוק השבות

ג. חוק ההתיישבות בארץ ישראל

ד. חוק חופש מדת

9. חוק חג המצות קובע כי : (5 נקודות)

- א. בימי חג הפסח ימכרו רק מצות.
- ב. בימי חג הפסח תיאסר מכירת חמץ בכל אזורי מדינת ישראל.
- ג. בימי חג הפסח תיאסר הצגת ומכירת חמץ בישובים יהודיים.
- ד. כל התשובות הנכונות

סמלי המדינה :

10. סמל המדינה הינו (5 נקודות)

- א. חנוכייה ומשני צדיה ענפי זית
- ב. יונה לבנה כשבפיה ענפי זית
- ג. מגן דוד במרכז ולציידו פסי כחול לבן
- ד. המנורה שעמדה בבית המקדש בירושלים ומשני צדיה ענפי זית

11. סמל המדינה, הדגל וההמנון הם סמלי מדינת ישראל המבטאים את :

(5 נקודות)

- א. היות ישראל מדינה יהודית.
- ב. היות ישראל מדינה דמוקרטית.
- ג. היות ישראל מדינת כל אזרחיה.
- ד. היות ישראל מדינה יהודית ודמוקרטית.

פרק שלישי - שאלת עמדה

ענה על אחת משתי השאלות 12-13

(26 נקודות)

12"הכנסת אישרה חוק שיאפשר לחברי הכנסת להשעות מתפקידו כל חבר כנסת מכהן שמעודד טרור או מסית לאלימות. לביצוע החוק, יש צורך שלפחות תשעים מתוך מאה עשרים חברי כנסת יתמכו בהשעיה."

יש התומכים ויש המתנגדים לחוק

הבע את עמדתך בעניין זה:

- א. הקף בעיגול האם אתה תומך או מתנגד לחוק. אני תומך / אני מתנגד (2 נקודות)
- ב. השתמש במושג אחד שלמדת באזרחות המחזק את עמדתך בנושא. (10 נקודות)

הזכות לחיים ובטחון

עקרון הכרעת הרוב

עקרון שלטון העם

- ג. נמק את עמדתך. (14 נקודות)

עקרון שלטון העם / הזכות לחיים ובטחון - חבר כנסת מכהן הוא אדם בעל מעמד המייצג את העם, אדם בעל השפעה ולכן כאשר הוא מעודד טרור או מסית לאלימות הוא עלול להוביל ולגרום לכך שגם אנשים אחרים יתנהגו כמותו ואף הם יהיו אלימים ויפגעו בחייהם וגופם של אנשים אחרים.

עקרון הכרעת הרוב - על מנת שהחוק יבוצע, יש צורך שלפחות תשעים מתוך מאה עשרים חברי כנסת יתמכו בהשעיה כלומר יש רוב של חברי כנסת התומכים בהחלטה להשעות מתפקידו כל חבר כנסת מכהן שמעודד טרור או מסית לאלימות ואין זו החלטה שרירותית אלא עם שיקול דעת של רוב חברי הכנסת

אפשרות נוספת

- א. הקף בעיגול האם אתה תומך או מתנגד לחוק. אני מתנגד / אני תומך (2 נקודות)

- ב. השתמש במושג אחד שלמדת באזרחות המחזק את עמדתך בנושא. (10 נקודות)

חופש הביטוי , סובלנות , פלורליזם

ג. נמק את עמדתך. (14 נקודות)

חופש הביטוי - חבר כנסת מכהן הוא אדם בעל מעמד המייצג את מגוון דעות העם וזכותו לבטא את דעותיו

פלורליזם – כאשר משהים חבר כנסת שמביע את דעותיו השונות משאר הדעות של חברי הכנסת , אין בכנסת הכרה במגוון דעות

ואין סובלנות – נכונות לקבל את האדם השונה בדעותיו .

13. "מדינת ישראל מממנת חיסונים נגד מחלות מידבקות לכל ילד, אך מסיבות שונות לא כל ההורים מחסנים את ילדיהם."

יש הטוענים שהמדינה צריכה לחייב בחוק כל הורה לחסן את ילדיו ויש המתנגדים לכך.

הבע את עמדתך בעניין זה :

- א. **הקף בעיגול האם אתה תומך או מתנגד לטענה. אני תומך / אני מתנגד (2 נקודות)**
ב. **השתמש במושג אחד שלמדת באזרחות המחזק את עמדתך בנושא. (10 נקודות)**

הזכות לחיים ובטחון

עקרון שלטון החוק

ג. נמק את עמדתך. (14 נקודות)

הזכות לחיים ובטחון - חובת המדינה להגן על כל בני האדם החיים בשטחה לכן המדינה צריכה לחייב בחוק כל הורה לחסן את ילדיו על מנת שהילדים לא יחשפו למחלה ולא יחלו וזכותו של כל אדם שאף אחד לא יפגע בחייו ובגופו וכאשר הורים לא מחסנים את ילדיהם הם עלולים לגרום לילדים ואנשים אחרים להדבק במחלות .

עקרון שלטון החוק - חובת המדינה להגן על כל בני האדם החיים בשטחה לכן מחוקקים חוקים שיעגנו זאת וכאשר ישנה התנגדות לפעול על פי הנחיות המדינה ישנה הפרה של עקרון שלטון החוק.

אפשרות נוספת

א. הקף בעיגול האם אתה תומך או מתנגד לטענה. אני תומך/ אני מתנגד (2 נקודות)

ב. השתמש במושג אחד שלמדת באזרחות המחזק את עמדתך בנושא. (10 נקודות)

הזכות לחרות

כבוד / פרטיות

חופש דת

ג. נמק את עמדתך. (14 נקודות)

הזכות לחרות - לכל אדם זכות להחליט / לפעול / לבחור על פי רצונו החופשי וזכותם של ההורים לבחור ולהחליט באופן חופשי מה לעשות עם ילדיהם – האם לחסן אותם או לא לחסן על פי בחירתם החופשית ואין לשלול את חירותו של אדם על ידי הגבלת חופש המחשבה והפעולה שלו.

כבוד / פרטיות - המדינה חודרת ומתערבת בחייו של האזרח כשהיא מחייבת אותו לעשות כרצונה.

חופש דת – הדת של אנשים מסוימים באותה המדינה לא מאפשרת לחסן , חיסון מנוגד לאמונתם.

פרק רביעי - עקרון דמוקרטי

(24 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 14-16

14. במחסן המילים שלפניך רשימת מושגים סביב עקרון דמוקרטי

רשום בטבלה מושגים שלמדת המתקשרים לעקרון בהתאם לשאלות שבטבלה.

(12 נקודות)

עקרון הפרדת הרשויות

חשיבות הפרדת הרשויות	תפקידי שלושת רשויות השלטון
להגביל את השלטון למנוע ריכוז הכוח בידי גורם אחד למנוע עריצות השלטון.	לחוקק חוקים לייצג את הרעיונות, האינטרסים והצרכים של בוחריהם. להכריע בסכסוכים בין האזרחים.

מחסן מילים :

לחוקק חוקים. לייצג את הרעיונות, האינטרסים והצרכים של בוחריהם. להכריע בסכסוכים בין האזרחים. להגביל את השלטון. למנוע ריכוז הכוח בידי גורם אחד. למנוע עריצות השלטון
--

15. במחסן המילים שלפניך רשימת מושגים המתקשרים לעקרון דמוקרטי
 רשום בכול עמודה בטבלה, את המושגים שלמדת, המתקשרים לעקרון בהתאם לשאלות
 שבטבלה.

(912 נקודות)

עקרון הגבלת השלטון

מדוע צריך להגביל את השלטון?	ניתן להגביל את השלטון באמצעות:
למנוע פגיעה בזכויות אדם למנוע עריצות השלטון	כלי התקשורת הפגנות ומחאה מוסד מבקר המדינה. בתי משפט

מחסן מילים:

פיקוח וביקורת. למנוע פגיעה בזכויות אדם תקשורת. הפגנות מניעת שרירותיות השלטון. מוסד מבקר המדינה. מחאה הצעת אי אמון בכנסת. השלטון מרכז בידו עוצמה רבה אותה הוא עשוי לנצל לרעה.

16. במחסן המילים שלפניך רשימת מושגים המתקשרים לעקרון דמוקרטי
רשום בכול עמודה בטבלה, את המושגים שלמדת, המתקשרים לעקרון בהתאם לשאלות
 שבטבלה.

(912 נקודות)

עקרון שלטון החוק

מהו חוק?	חשיבות החוקים במדינה
הוראות	שמירה על הסדר
כללים	יציבות השלטון
תקנות	שמירת ערכים הדמוקרטיה

מחסן מילים :

הוראות
שמירה על הסדר
יציבות השלטון
כללים
שמירת ערכים הדמוקרטיה
תקנות

בהצלחה!!!